

O Autorze	6

Spis treści	11

1. Wprowadzenie	23

Treść i forma książki	24

Znaczenie nauki o materiałach w realizacji zadań środowiska inżynierskiego	24

Celowość przekazywania wiedzy o materiałach inżynierskich	25

Przesłanki wydania książki	27

Układ książki	29

Forma książki	32

Podziękowania	34

2. Podstawy nauki o materiałach	37

2.1. Materia i jej składniki	38

2.1.1. Częstki elementarne materii	38

2.1.2. Budowa atomu	40

2.1.3. Klasyfikacja pierwiastków chemicznych	43

2.1.4. Wiązania pierwotne i wtórne między atomami	46

2.2. Ogólny przegląd głównych grup materiałów inżynierskich	54

2.2.1. Podstawowe grupy materiałów	54

2.2.2. Metale i ich stopy	54

2.2.3. Polimery	56

2.2.4. Materiały ceramiczne	57

2.2.5. Materiały kompozytowe	58

2.3. Znaczenie materiałów inżynierskich w rozwoju cywilizacyjnym ludzkości	59

2.3.1. Współczesne zastosowania materiałów inżynierskich	59

2.3.2. Historyczny rozwój materiałów inżynierskich	76

2.3.3. Prognoza rozwoju materiałów inżynierskich	79

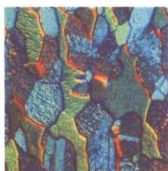
2.4. Podstawy doboru materiałów na produkty i ich elementy	100

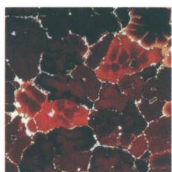
2.4.1. Czynniki decydujące o doborze materiałów inżynierskich	100

2.4.2. Porównanie podstawowych własności mechanicznych, technologicznych i eksploatacyjnych materiałów inżynierskich	101

2.4.3. Ekonomiczne uwarunkowania stosowania materiałów inżynierskich	117

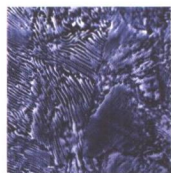
2.5. Współczesne znaczenie i tendencje rozwojowe nauki o materiałach	128
2.5.1. Definicja i zakres nauki o materiałach i inżynierii materiałowej	128
2.5.2. Najistotniejsze zadania do osiągnięcia przez naukę o materiałach i inżynierię materiałową w najbliższych dziesięcioleciach	138
3. Struktura i umocnienie metali i stopów	147
3.1. Krystaliczna struktura metali	148
3.1.1. Podstawowe elementy krystalografii	148
3.1.2. Struktury sieciowe metali	154
3.2. Rzeczywista struktura metali	160
3.2.1. Wady budowy krystalicznej i ich wpływ na własności metali	160
3.2.2. Wady punktowe budowy krystalicznej	161
3.2.3. Dyslokacje i ich własności	162
3.2.4. Rozmnażanie dyslokacji	171
3.2.5. Oddziaływanie między dyslokacjami	176
3.2.6. Błędy ułożenia	179
3.2.7. Reakcje i bariery dyslokacyjne	180
3.2.8. Polikrystaliczna struktura metali	187
3.2.9. Szkła metaliczne	190
3.3. Stopy metali i fazy	194
3.3.1. Ogólne wiadomości o stopach metali	194
3.3.2. Roztwory stałe	194
3.3.3. Umocnienie roztworów stałych	198
3.3.4. Fazy międzymetaliczne	199
3.3.5. Fazy międzywęzłowe o strukturach prostych i złożonych	203
3.3.6. Mieszaniny faz	207
3.3.7. Umacnianie stopów cząstkami faz wtórnych	207
3.4. Układy równowagi fazowej	211
3.4.1. Równowaga termodynamiczna układu i energia swobodna	211
3.4.2. Wykresy równowagi fazowej i metody ich wyznaczania	214
3.4.3. Dwuskładnikowe układy równowagi fazowej	218
3.4.4. Wieloskładnikowe układy równowagi fazowej	227
3.4.5. Układy metastabilne	230
3.5. Układ równowagi fazowej żelazo-węgiel	234
3.5.1. Wykresy równowagi układu żelazo-węgiel	234
3.5.2. Ogólna klasyfikacja stopów żelaza z węglem	237

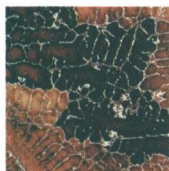
4. Kształtowanie struktury i własności metali i stopów	241
4.1. Mechanizmy i warunki krystalizacji	242
4.1.1. Ciekły i gazowy stan skupienia metali	242
4.1.2. Termodynamiczne warunki krystalizacji	243
4.1.3. Tworzenie zarodków krystalizacji	244
4.1.4. Mechanizmy wzrostu kryształów	246
4.1.5. Kinetyka procesów krystalizacji	248
4.1.6. Krystalizacja czystych metali	248
4.1.7. Krystalizacja stopów metali o strukturze roztworów stałych	250
4.1.8. Krystalizacja stopów metali o strukturze mieszanin	252
4.2. Obróbka plastyczna metali	255
4.2.1. Ogólna charakterystyka obróbki plastycznej metali	255
4.2.2. Mechanizmy odkształcenia plastycznego	256
4.3. Odkształcenie plastyczne metali na zimno	260
4.3.1. Poślizg	260
4.3.2. Bliźniakowanie	261
4.3.3. Odkształcenie plastyczne na zimno metali polikrystalicznych	262
4.4. Procesy aktywowane cieplnie zachodzące podczas wyżarzania metali uprzednio odkształconych plastycznie na zimno	265
4.4.1. Zdrowienie statyczne	265
4.4.2. Rekrytalizacja statyczna	266
4.5. Odkształcenie plastyczne metali na gorąco	274
4.5.1. Pełzanie dyslokacyjne oraz dynamiczne mechanizmy aktywowane cieplnie	274
4.5.2. Mechanizmy podczas obróbki plastycznej metali na gorąco	276
4.5.3. Pełzanie dyfuzyjne	277
4.5.4. Poślizg po granicach ziarn	279
4.6. Obróbka cieplna stali	284
4.6.1. Klasyfikacja obróbki cieplnej	284
4.6.2. Operacje i zabiegi obróbki cieplnej	286
4.7. Podstawy teoretyczne zwykłej obróbki cieplnej stali	287
4.7.1. Przemiany w stali podczas nagrzewania	287
4.7.2. Przemiany w stali podczas chłodzenia	290
4.7.3. Wykresy przemian austenitu przechłodzonego podczas chłodzenia izotermicznego i ciągłego	305
4.7.4. Przemiany w stali podczas odpuszczania	307
4.7.5. Rola przemian fazowych w procesach technologicznych obróbki cieplnej metalowych materiałów inżynierskich	309

4.8. Zarys technologii zwykłej obróbki cieplnej	315
4.8.1. Grzanie i ośrodki grzejne	315
4.8.2. Chłodzenie i ośrodki chłodzące	319
4.8.3. Wyżarzanie	320
4.8.4. Hartowanie objętościowe	323
4.8.5. Hartowanie powierzchniowe	326
4.8.6. Odpuszczanie	327
4.8.7. Obróbka podzerowa	329
4.8.8. Utwardzanie wydzieleniowe	329
4.8.9. Naprężenia własne i wady powstające podczas obróbki cieplnej	331
4.9. Hartowność i odpuszczalność stali	341
4.9.1. Hartowność stali	341
4.9.2. Metody obliczania i modelowania hartowności	346
4.9.3. Odpuszczalność	354
4.10. Obróbka cieplno-mechaniczna metali	360
4.10.1. Rodzaje obróbki cieplno-mechanicznej	360
4.10.2. Walcowanie regulowane i ze sterowaną rekrytalizacją	361
4.11. Kształtowanie struktury i własności warstw powierzchniowych	364
4.11.1. Ogólna klasyfikacja warstw powierzchniowych i procesów ich wytwarzania	364
4.11.2. Obróbka cieplno-chemiczna stali	366
4.11.3. Nawęglanie	377
4.11.4. Azotowanie	380
4.11.5. Kompleksowe nasycanie azotem i innymi pierwiastkami	384
4.11.6. Borowanie	386
4.11.7. Dyfuzyjne nasycanie stali pierwiastkami metalicznymi	388
4.11.8. Atmosfery ochronne i obróbka cieplna w próżni	389
4.11.9. Procesy nanoszenia powłok z fazy gazowej	391
4.11.10. Warstwy powierzchniowe kształtowane z wykorzystaniem technologii laserowych	407
4.11.11. Warstwy powierzchniowe nanoszone metodami spawalniczymi	414
4.11.12. Powierzchniowe warstwy ceramiczne	418
5. Stale i inne stopy żelaza	421
5.1. Żelazo i jego własności	422
5.1.1. Ogólna charakterystyka żelaza	422
5.1.2. Przemiany fazowe podczas chłodzenia stopów żelaza z węglem	424
5.2. Stale i ich klasyfikacja	428
5.2.1. Główne kryteria klasyfikacji stali	428
5.2.2. Klasyfikacja stali według składu chemicznego	428

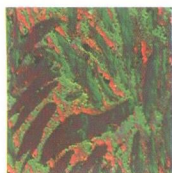

5.2.3. Klasyfikacja stali niestopowych według jakości, własności i zastosowania	430
5.2.4. Klasyfikacja stali stopowych według jakości, własności i zastosowania	434
5.2.5. Oznaczanie stali	435
5.3. Stale niestopowe	439
5.3.1. Stale niestopowe i węglowe	439
5.3.2. Struktura i własności stali węglowych	439
5.3.3. Rola domieszek, zanieczyszczeń i wtrąceń niemetalicznych w stalach niestopowych	440
5.3.4. Stale niestopowe konstrukcyjne, maszynowe i na urządzenia ciśnieniowe	441
5.3.5. Stale niestopowe niskowęglowe do obróbki plastycznej na zimno	460
5.3.6. Stale niestopowe narzędziowe	468
5.4. Rola pierwiastków stopowych w stalach	470
5.4.1. Dodatki stopowe w stalach i innych stopach żelaza	470
5.4.2. Znaczenie pierwiastków stopowych rozpuszczonych w roztworach stałych	471
5.4.3. Znaczenie pierwiastków stopowych związanych w węglkach i azotkach	478
5.4.4. Znaczenie pierwiastków stopowych związanych w fazach międzymetalicznych, wtrąceniach niemetalicznych i fazach obcych	481
5.5. Stale stopowe konstrukcyjne, maszynowe i na urządzenia ciśnieniowe	486
5.5.1. Kryteria doboru stali stopowych na elementy konstrukcyjne i elementy maszyn	486
5.5.2. Ogólna charakterystyka stali stopowych konstrukcyjnych, maszynowych i na urządzenia ciśnieniowe	487
5.5.3. Stale konstrukcyjne o podwyższonej granicy plastyczności przeznaczone do obróbki plastycznej na zimno	488
5.5.4. Niskostopowe stale konstrukcyjne i na urządzenia ciśnieniowe, spawalne, z mikrododatkami	491
5.5.5. Stale maszynowe z mikrododatkami	502
5.5.6. Stale konstrukcyjne trudno rdzewiejące	504
5.5.7. Stale stopowe konstrukcyjne i maszynowe do ulepszania cieplnego	508
5.5.8. Stale stopowe sprężynowe	512
5.5.9. Stale stopowe maszynowe do nawęglania	515
5.5.10. Stale stopowe do azotowania	517
5.6. Stale stopowe na elementy łożysk tocznych	519
5.6.1. Ogólna charakterystyka stali na elementy łożysk tocznych	519
5.6.2. Obróbka cieplna stali na elementy łożysk tocznych	521
5.7. Stale stopowe stosowane na narzędzia	525
5.7.1. Ogólna charakterystyka stali stopowych stosowanych na narzędzia	525
5.7.2. Stale szybko tnące	526
5.7.3. Stale narzędziowe stopowe do pracy na gorąco	532
5.7.4. Stale narzędziowe stopowe do pracy na zimno	533

5.8. Stale i stopy żelaza o szczególnych właściwościach	539
5.8.1. Stale stopowe do pracy w podwyższonej temperaturze	539
5.8.2. Stale żaroodporne i żarowytrzymałe	543
5.8.3. Stale zaworowe	549
5.8.4. Stale i stopy oporowe	550
5.8.5. Nadstopy i stopy wysokożarowytrzymałe	551
5.8.6. Stale odporne na korozję	553
5.8.7. Stale do pracy w obniżonej temperaturze	567
5.8.8. Stale odporne na ścieranie	571
5.8.9. Stale o szczególnych właściwościach magnetycznych	571
5.8.10. Wysokowytrzymałe niskowęglowe stale martenzytyczne utwardzane wydzieleniowo typu "maraging"	579
5.9. Odlewnicze stopy żelaza	582
5.9.1. Staliwa niestopowe	582
5.9.2. Staliwa stopowe	585
5.9.3. Żeliwa niestopowe	597
5.9.4. Żeliwa stopowe	608
6. Metale nieżelazne i ich stopy	621
6.1. Ogólna charakterystyka metali nieżelaznych i ich stopów	622
6.1.1. Własności i zużycie metali nieżelaznych	622
6.1.2. Klasyfikacja metali nieżelaznych i ich stopów	636
6.2. Metale lekkie i ich stopy	641
6.2.1. Ogólna charakterystyka metali lekkich	641
6.2.2. Aluminium i jego stopy	642
6.2.3. Tytan i jego stopy	669
6.2.4. Beryl i jego stopy	680
6.2.5. Magnez i jego stopy	683
6.3. Metale ciężkie i ich stopy	688
6.3.1. Ogólna charakterystyka metali ciężkich	688
6.3.2. Miedź i jej stopy	688
6.3.3. Cynk i jego stopy	723
6.3.4. Ołów i cyna oraz ich stopy	726
6.3.5. Nikiel i jego stopy	731
6.3.6. Kobalt i jego stopy	746
6.3.7. Cyrkon i hafn oraz ich stopy	750
6.3.8. Kadm i jego stopy	759
6.3.9. Ind i bizmut oraz ich stopy	760

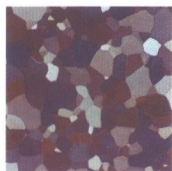
6.4. Metale trudno topliwe i ich stopy	772
6.4.1. Ogólna charakterystyka metali trudno topliwych	772
6.4.2. Niob i jego stopy	778
6.4.3. Tantal i jego stopy	779
6.4.4. Molibden i jego stopy	781
6.4.5. Wolfram i jego stopy	781
6.4.6. Ren i jego stopy	782
6.5. Metale szlachetne i ich stopy	783
6.5.1. Własności i zastosowanie metali szlachetnych i ich stopów	783
6.5.2. Złoto i jego stopy	788
6.5.3. Srebro i jego stopy	793
6.5.4. Platyna i jej stopy	799
6.5.5. Pallad i jego stopy	801
6.5.6. Pozostałe metale szlachetne	805
6.6. Metale alkaliczne i ziem alkalicznych	807
6.6.1. Ogólna charakterystyka metali alkalicznych i ziem alkalicznych	807
6.6.2. Metale alkaliczne	807
6.6.3. Metale ziem alkalicznych	811
6.7. Metale rzadkie	816
6.7.1. Ogólna charakterystyka metali rzadkich	816
6.7.2. Metale ziem rzadkich	816
6.7.3. Aktynowce naturalne	820
6.7.4. Uran i jego stopy	824
6.7.5. Aktynowce transplutonowe niewystępujące w przyrodzie	832
6.8. Pozostałe metale nieżelazne i niektóre półmetale	837
6.8.1. Ogólna charakterystyka pozostałych metali nieżelaznych	837
6.8.2. Przegląd pozostałych metali nieżelaznych i wybranych półmetali	837

7. Materiały niemetalowe, funkcjonalne i specjalne	847
7.1. Materiały ceramiczne	848
7.1.1. Klasyfikacja i struktura materiałów ceramicznych	848
7.1.2. Ceramika inżynierska	867
7.1.3. Cermetale inżynierskie	874
7.1.4. Ceramika porowata	876
7.1.5. Materiały ceramiczne o specjalnych zastosowaniach	882
7.1.6. Szkła i ceramika szklana	886
7.2. Materiały węglowe	892
7.2.1. Węgiel i jego odmiany alotropowe	892

7.2.2. Fullereny	896
7.2.3. Nanorurki węglowe	901
7.3. Materiały spiekane i wytwarzane metodami metalurgii proszków	906
7.3.1. Metalurgia proszków jako technologia materiałów i gotowych produktów	906
7.3.2. Wybrane materiały oraz produkty spiekane z proszków	914
7.3.3. Spiekane materiały narzędziowe	918
7.3.4. Spiekane stale szybkotnące	921
7.3.5. Węglikostale spiekane	929
7.3.6. Węglik spiekane	934
7.3.7. Cermetale narzędziowe	950
7.3.8. Spiekane materiały narzędziowe ceramiczne i ceramiczno-węglkowe	954
7.3.9. Supertwarde materiały narzędziowe	964
7.4. Materiały polimerowe	974
7.4.1. Ogólna charakterystyka materiałów polimerowych	974
7.4.2. Budowa chemiczna materiałów polimerowych	986
7.4.3. Struktury łańcuchów w materiałach polimerowych	1006
7.4.4. Techniczne znaczenie materiałów polimerowych	1022
7.5. Materiały kompozytowe	1062
7.5.1. Definicja i kryteria klasyfikacji materiałów kompozytowych	1062
7.5.2. Materiały kompozytowe wzmacniane cząstkami faz	1065
7.5.3. Beton i asfalt jako materiały kompozytowe	1070
7.5.4. Włókna wzmacniające materiały kompozytowe	1073
7.5.5. Materiały kompozytowe o osnowie polimerowej wzmacniane włóknami	1080
7.5.6. Materiały kompozytowe o osnowie metalowej wzmacniane włóknami	1098
7.5.7. Materiały kompozytowe o osnowie metalowej wzmacniane "in situ"	1106
7.5.8. Materiały kompozytowe o osnowie ceramicznej i węglowej wzmacniane włóknami	1110
7.5.9. Drewno jako naturalny materiał kompozytowy wzmacniany włóknami	1118
7.5.10. Materiały kompozytowe warstwowe (laminarne)	1128
7.5.11. Naprawy uszkodzeń materiałów kompozytowych	1136
7.6. Materiały dla elektrotechniki, elektroniki, optyki i optoelektroniki	1141
7.6.1. Elektronowa teoria metali	1141
7.6.2. Materiały przewodzące prąd elektryczny	1150
7.6.3. Materiały dielektryczne	1169
7.6.4. Materiały półprzewodnikowe	1180
7.6.5. Materiały nadprzewodzące	1207
7.6.6. Materiały inżynierskie o szczególnych własnościach magnetycznych	1236
7.6.7. Materiały stosowane w optyce, optoelektronice i fotonice	1251
7.7. Specjalne materiały metalowe	1272
7.7.1. Intermetaliki - stopy metali o składzie faz międzymetalicznych	1272
7.7.2. Stopy metali o małej rozszerzalności cieplnej	1275

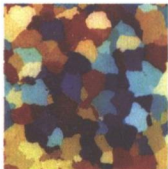
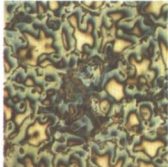
7.8. Materiały amorficzne i nanostrukturalne	1282
7.8.1. Stopy o strukturze szkieł metalicznych	1282
7.8.2. Masywne metalowe materiały amorficzne	1289
7.8.3. Inżynierskie materiały nanostrukturalne	1293
7.9. Inżynierskie materiały porowate	1306
7.9.1. Ogólna charakterystyka wysokoporowatych materiałów komórkowych i pianek	1306
7.9.2. Wysokoporowate metalowe materiały komórkowe	1311
7.9.3. Polimerowe i ceramiczne materiały porowate	1315
7.9.4. Materiały kompozytowe z udziałem materiałów porowatych	1318
7.10. Inżynierskie materiały inteligentne	1328
7.10.1. Ogólna charakterystyka inżynierskich materiałów inteligentnych	1328
7.10.2. Materiały inteligentne z pamięcią kształtu	1329
7.10.3. Materiały inteligentne z udziałem metali	1338
7.10.4. Inteligentne materiały ceramiczne	1342
7.10.5. Materiały polimerowe inteligentne, przewodzące prąd elektryczny i półprzewodnikowe	1344
7.10.6. Polimery ciekłokrystaliczne	1354
7.10.7. Zastosowanie materiałów inteligentnych w systemach mikro- i nanoelektromechanicznych	1356
7.11. Materiały biomedyczne i biomimetyczne	1361
7.11.1. Materiały biomedyczne	1361
7.11.2. Biomateriały metalowe	1363
7.11.3. Biomateriały ceramiczne	1365
7.11.4. Biomateriały węglowe	1371
7.11.5. Biomateriały polimerowe	1373
7.11.6. Biomateriały stosowane jako powłoki	1374
7.11.7. Biomateriały stomatologiczne	1376
7.11.8. Biomateriały stosowane w kardiologii interwencyjnej	1378
7.11.9. Materiały biomimetyczne	1380

8. Podstawy metodologii projektowania materiałowego 1385

8.1. Rola projektowania materiałowego w projektowaniu inżynierskim produktów i procesów ich wytwarzania 1386

8.1.1. Elementy i fazy projektowania inżynierskiego produktów	1386
8.1.2. Czynniki funkcjonalne w projektowaniu inżynierskim	1395
8.1.3. Zagadnienia jakości wytwarzania i produktów w projektowaniu inżynierskim	1400
8.1.4. Problematyka zrównoważonego rozwoju w projektowaniu inżynierskim	1412
8.1.5. Czynniki socjologiczne, ekologiczne i ekonomiczne w projektowaniu inżynierskim	1426

8.2. Podstawowe zasady projektowania materiałowego	1431
8.2.1. Czynniki uwzględniane w projektowaniu materiałowym	1431
8.2.2. Metodyka projektowania materiałowego	1437
8.2.3. Komputerowe wspomaganie projektowania materiałowego	1444
8.3. Zależność projektowania materiałowego i technologicznego produktów i ich elementów	1463
8.3.1. Podstawowe czynniki uwzględniane podczas projektowania technologicznego	1463
8.3.2. Projektowanie technologiczne produktów z różnych grup materiałów inżynierskich	1476
Literatura	1525
Literatura uzupełniająca	1526
Załączniki	1535
Legalne jednostki miar	1536
Wybrane dane fizykochemiczne metali	1543
Systemy oznaczania stopów żelaza, aluminium, miedzi i metali szlachetnych	1545
Skorowidze	1561
Skorowidz wkładek materiałograficznych	1562
Skorowidz wkładek tematycznych	1563
Skorowidz norm europejskich	1564
Skorowidz norm międzynarodowych	1572
Skorowidz norm krajowych	1573
Skorowidz nazwisk	1574
Skorowidz rzeczowy	1584